

" ...

"...4733 sayılı Kanunun 8. maddesinin 5. fıkrasının (a) bendinde yer verilen fiilin işlenmesi halinde uygulanacak idari para cezasının aynı bentte belirlendiği, bu belirleme yapılırken Kanunda idari para cezasının alt ve üst sınırına yer verildiği, ayrıca her yıl yeniden değerlendirme oranında para cezası miktarında artışın yapıldığı, Kanun metninde 50.000 TL ile 250.000 TL arasında para cezası miktarının belirlendiği, dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte bu miktarların 76.142 TL ile 380.715 TL olarak uygulandığı, davacıya da üst sınır üzerinden para cezası verildiği görülmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletin temel ilkelerinden biri 'belirlilik'tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, yasadan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu bilmelidir. Ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlar. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Yasa kuralı, ilgili kişilerin mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini makul bir düzeyde öngörmelerini mümkün kılacak şekilde düzenlenmelidir. 'Öngörülebilirlik şartı' olarak nitelendirilen bu ilkeye göre yasanın uygulanmasında takdirin kapsamı ve uygulama yöntemi bireyleri keyfi ve öngöremeyecekleri müdahalelerden koruyacak düzeyde açıklıkla yazılmalıdır. Belirlilik, kişilerin hukuk güvenliğini korumakla birlikte idarede istikrarı da sağlar.

Değişen sosyal, siyasal ve ekonomik koşullar kimi durumlarda devlet idarelerine bir takım hakların tanınması gereğini ortaya çıkarmıştır. Gelişen, büyüyen, çeşitlenen ve çoğalan toplumsal gereksinimleri yerinde, zamanında ve etkin bir biçimde karşılayabilmek için çağdaş yönetimlerde idareye değişik alanlarda yaptırım uygulama yetkileri tanınmaktadır.

İdari makamların Yasanın belirlediği sınırlar arasında cezanın takdirine esas alacakları objektif ölçütler Yasada gösterilmiştir. Yasayla para cezasının alt ve üst sınırları gösterilmiş, bu alan içinde cezayı uygulama yetkisi idareye bırakılmıştır. İdarenin hangi ölçütleri esas alacağı açık, belirgin ve somut olarak Yasada yer almamıştır. Yasa kuralı bu anlamda belirli ve öngörülebilir değildir.

Alt ve üst sınır arasında idareye bırakılan takdir alanı geniş, sınırsız ve ölçüsüzdür. Cezanın belirlenmesinin alt ve üst sınır arasında 200.000 TL gibi makul ve ölçülü olmayan şekilde genişliği; uygulamada, yorum ve değerlendirme farklılıklarına dayalı olarak eşitsizliğe, haksızlığa ve keyfiliğe yol açabilecek niteliktedir.

Yasakoyucu, kamu düzeninin korunması amacıyla ceza hukuku alanında hangi eylemlerin suç sayılacağı ve suç sayılan bu eylemlerin hangi tür ve ölçüde cezai yaptırıma bağlanacağı konusunda takdir yetkisine sahip olmakla birlikte, cezaların yasallığı ve hukuksal güvenlik ilkelerinin gereği olarak, farklı ve keyfi uygulamalara neden olmamak için geçerli sebepler ve objektif ölçütleri yasada göstermesi gerekir.

Esas Sayısı : 2015/50
Karar Sayısı : 2015/107

Bu tür idari işlemlere karşı yargı yolu açık olmakla birlikte, bu güvencenin uygulama aşamasından sonra ve ancak itiraz yoluyla ortaya çıkacağı göz önünde bulundurulduğunda, yasa kurallarının yürürlükte olduğu sürece keyfiliği ortadan kaldırmaya yeterli olduğu söylenemez. Hukuk kuralları, yargının yorumuna ihtiyaç göstermeyecek ve uygulayıcılar tarafından anlaşılabilir şekilde açık ve belirgin olmak, uygulayıcılara güvence vermek zorundadır.

Tüm bu veriler ışığı altında, herhangi bir ölçüte yer verilmeden idari para cezası alt ve üst sınırının makul olmayan bir biçimde geniş bir takdir yetkisine yol açacak bir şekilde belirleyen hükmün belirlilik, hukuki güvenlik ve eşitlik ilkesine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle 4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 8. maddesinin 5. fıkrasının (a) bendinde yer alan "ellibin Yeni Türk Lirasından ikiyüzellibin Yeni Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir." ibaresinin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğundan ilgili hükmün iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, dosyadaki belgelerin onaylı birer örneklerinin Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, dava dosyasının görüşülmesinin Anayasa Mahkemesince bir karar verilinceye kadar (5 ay süreyle) bekletilmesine 10/04/2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."